

Gazeta Wrozesniański

Wychodzi trzy razy tygodniowo i to co wtorek, czwartek i sobotę prócz dni świątecznych — Nakładem i drukami A. Prądzynskiego we Wrześni
Odpowiedzialny za cześć redakcyjną Andrzej Prądzynski we Wrześni
Administracja: ulica Poznańska № 6 — Telefonu № 389

Abonament: na pocztę: miesięcznie — 96 zł, kwartalnie 288 zł, w ekspedycji: mies. 90 gr, kwart. 270 zł — Ogłoszenia: za miejsce 1-lin. 1 milim. w dzień 5 grosze przyjmie administracja większe dwa dni, mniejsze do godz. 9 dzień przed ukazaniem się numeru — Telef. № 389

№ 12

Września, wtorek, dnia 2 lutego 1926

Rok VIII

Próby anarchii w szkolnictwie.

W niedzielę, 24. zm., odbył się w Warszawie zjazd delegatów rad pedagogicznych państwowych szkół średnich, zwolany przez lewicową Związek zawodowy nauczycielstwa szkół średnich. Na czele tego związku zawodowego stoi niejaki p. Raabe, dewagowany przez masonerie do balamucenia inteligencji polskiej, przy pomocy szumnych hasel obrony jej interesów materialnych przed polityką obecnego rządu. Jak wiadomo sfery masońskie nie są zadowolone z powstania rządu koalicyjnego, gdyż fakty jego powstania utrudnia tym sferom szerzenie zamętu politycznego w Polsce.

Człowiekiem najbardziej niewiedzącym tym sferom, w obecnym rządzie, jest minister oświaty p. St. Grabski. Wydaje się im, że przez obalenie go uda się obalić całą koalicję a następnie wyśleć chwilę nowego zamętu dla swoich celów ukrytych.

Opierając się na tych przesłankach, podaje „Gazeta Warsz. Por.” następujące szczegóły, rzucane na działalność tych kół jaskrawe światło:

„Od dłuższego czasu prowadzi się przeciw ministrowi Grabskiemu akcję wśród społeczeństwa i nauczycielstwa przez rozświetlanie różnych kłamstw i plotek dotyczących rzekomych zarządzeń ministra w sprawach szkolnych lub naukowych. Dość przypomnieć, na wiadomość o skróceniu wakacji letnich, rzekome likwidowanie szeregu wydziałów w uniwersytetach, o czym ministrowi już się śniło, a co uczyniono przedmiotem obrad, wieców i zebrań w różnych miastach prowincji.

Specjalnie wykazuje się przeciw ministrowi potocznie nazywanemu „Rade pedagogicznej” i to nie tylko w rozważeniach budżetu. Jak wiadomo ustawa ta przeszła na Radzie Ministrów, a następnie w Sejmie w formie zaprojektowanej przez Komitet oszczędnościową rząd, bez porozumiewania się o poprzedniego z poszczególnymi ministerstwach. O projekcie porównywanym nauczycielstwa szkół średnich, inspektorów szkolnych i wystraszonych posłów nauczycielskich dowiedzieli się dopiero w dniu zatwierdzenia ustawy przez komisję budżetową. Czynione były z ich strony usiłania w kierunku zmiany odnoszących postanowień krytycznych; stał się ich uśmiał równie referent ustawy p. Rymar. Zabiegali te nie daly jednak żadnych rezultatów, gdyż sprzeciwili się przedstawicielom stronnictwa P.P. Jakikolwiek najdrobniejszy poprawkom, uważając, że wysunięcie ich przez stronnictwa prawicowe da wolną rękę P.P.S. do wysunięcia postulatów swoich.

Stronnictwa koalicyjne używały przeto za konieczne przyjęcie ustawy w formie zaprojektowanej, jako konieczności państwowej. Jest więc rzeczą znaną, że minister Grabski nie był projektodawcą krytycznych dążeń nauczycielstwa, postanowień ustawy.

Odpowiadając za ustawę jest cała koalicja rządowa, a w niej P. P. S. której organ „Robotnik” daje obecnie miejsce panom ze związku zawodowego lewicowego dla kampanii przeciw ministrowi Grabskiemu z powodu tej ustawy. Poza koalicję znalazło się „Wyzwolenie”, które specjalnie postanowiło wygrać wspomnianą ustawę przeciw ministrowi Grabskiemu i do walki z nim dysgowało postać Zygmunta Nowickiego, wiceprezesa Związku nauczycielstwa szkół powszechnych.

Otóż p. Nowicki, razem z wspomnianym już p. Raabem stali się więc głównymi reżyserami obecnej walki przeciw ministrowi oświaty. Na licznych zebraniach i w artykułach w prasie lewicowej i neutralnej, oni fałszywie nauczycielstwo, dowodząc że wystąpieniu już, które się stało lub stać się może w szkolnictwie, winien jest minister Grabski.

Akcja ta ma jeszcze cel uboczny, mianowicie osłabić znaczenie poważnych organizacji nauczycielskich, stojących na gruncie narodowym, to jest Towarzystwa Nauczycieli szkół średnich i wyższych oraz Związku Nauczycielstwa Chrześc. Narod. Naucz. szkół powsz., które to organizacje, broniące słusznych interesów nauczycielstwa, nie chcą dać się użyć za narzędzie walki przeciw rządowi i sejmowi.

Demagogia menierów związkowych nauczycielstwa lewicowego przekracza obecnie wszelkie formy przyzwoitości. W walce przeciw rządowi i sejmowi oni już granice prawdomówności, najskromniej pojętej.

Oto zwołał p. Raabe delegatów Rad pedagogicznych państwowych szkół średnich, pragnąc w ten sposób skonstruować sobie zjazd nibyto przedstawicieli ogółu nauczycielstwa szkół średnich, a zatem i tej ogromnej większości, która należy do Tow. nauczycieli szkół średnich i wyższych, które zwołał swój zjazd delegatów na 2 lutego, w którym Rady pedagogiczne daly się wziąć p. Raabemu i delegatów wysłały, zapominając, iż Rada Pedagogiczna jest instytucją urzędową i nie ma prawa wysyłać delegatów do zgromadzeń ubocznych. Dowiadujemy się z „Kurj. Poran.”, iż ten t. zw. „zjazd delegatów rad pedagogicznych” rozprawył się na nacji p. Grabskiego” (która jest własnością całego rządu, a więc i p. ministra Ziemięckiego), „protestując przeciw niemu i domagając się jej cofnięcia z mocą obowiązującą od i. 1. rb.” W dyle

ów „Zjazd” poleca prezydium w razie nieuzyskania tego cofnięcia zwołania „sejmu nauczycielskiego w najbliższych dniach marca”.

Władze jest szczegół, iż zjazd ten wyraził oburzenie posłom naukowemu z powodu ich stanowiska, zaś wyraz uznania złożył senatorowi Kalinowskiemu (jest to senator z „Wyzwolenia”), osobisty przyjaciel i mistrz p. Raabego).

Wreszcie, punkt kulminacyjny, zjazd wybrał delegację, która ma się udać z uchwałami do Komisji Oświatowej Sejmu i Senatu, oraz do m. pr. przy p. omińnięciu osoby ministra oświaty Grabskiego.

Jak widać z tego przedstawienia, mamy tu do czynienia z akcją czysto bolszewicką, niebezpieczną dla państwa.

Panowie Raabowie i Nowiczy wypowiedzieli wstępną walkę nie tylko ministrowi oświaty, ale całemu rządowi i sejmowi, ciągając w ten sposób przez siebie informowanych nauczycieli. Nie wyobrażamy sobie, by byli tak naiwni i szalili, że p. minister Ziemięcki będzie mógł przyjąć delegację nauczycieli, którzy obrzuli się na swego ministra. Uważamy jednak, że rząd powinien zastanowić się poważnie, w jaki sposób przeciwdziałać nacyj anarchii, która ci panowie do szkolnictwa wnoszą. Zająć powinny w tej sprawie również stanowisko i stronnictwa sejmowe, którym sprawy oświaty narodowej naprawdę leżą na sercu”.

- Kronika -

Września, dnia 1 lutego 1926 r.

Kalendarz: Wrozesniański — Kalendarz: Wrozesniański — Kalendarz: Wrozesniański

„Piątkowe posiedzenie P. d. miejskiej otworzył przewodniczący p. Szambelan o godz. 18.10. Rada zjawiała się w komplecie. Magistrat reprezentowany był przez pp. pp. Burm. Soltyskią, apt. Koniecznego, Wacława Olka, r.kt. Gaweckiego, i K. Kalszewskiego. Radny p. Kubale złożył podziękowanie na rzecz Magistratu i kady za okazanie pamięć z okazji jego srebrnych godów mładości. Przysępując do porządku obrad, uchwala Rada jarmarki na 1927 r. Będzie ich, podobnie jak w roku bieżącym, 8 i to 4 kramne i 4 na bydło i konie. Wybór 2 członków do Zarządu Miejskiej Kasy (Kasy Miejskiej) na 1926 r. Rada uchwala, aby przysłał Magistrat poprawki do statutu tej kasy do dostarczenia. Po myśli § 2 tegoż statutu, prawny obowiązek uczęszczania na lekcje rozpoczyna się z dniem wstąpienia w naukę i trwa dla uczniostwa

Pamiętajmy o funduszu budowlany Bursy Gimnazjalnej im. Karola Marcinkowskiego!

Wspomożemy go przez nieodzowne przybycie na Koncert spacerowy z tańcami, w poniedziałek, dnia 1 lutego 1926 na salę Bartkowiaka!

Kto nie będzie mógł przybyć osobiście - nie omisszka zapewne złożyć w Admin. datku na rzecz Bursy - w miejsce przybycia.

Bitwa pod Sokółwem 2. V. 1848 r.

Pod takim tytułem ukazała się na półkach księgarskich rozprawa podpułkownika Józefa Ekkerta. Rozprawa to mała, jeśli chodzi o ilość stron, lecz głęboka i dobrze ułożona. Autor połączył w niej wiedzę historyczną, nabytą z mozołnych studiów uniwersyteckich, z wiedzą wojskową, jaką wziętym do uwagi, że wstępny materiał naukowy wyczerpał, możemy i musimy pracę podpułkownika Ekkerta nazwać ostatniem słowem nauki i zachęcić wszystkich do jej przeczytania.

Pracę swą rozpoczyna autor od sytuacji, jaka wytworzyła się pod Sokółwem po zwycięstwie pod Młotem. Zwycięstwem ten rozbił on zupełnie siły gen. Blumena i nie mogąc osiągnąć podpułkownika Branczy, który na wiadomość o zwycięstwie polskiem, cofnął się na południowy brzeg Waru, postanowił Mirosławski przetrwać się w okolicy Rogowa, którego teren doskonale nadawał do polowania. Droga wiodła przez Wrześnię, do której zbliżał się powoli. Mirosławski, dwoma kolumnami, z których jedna przybyła wcześniej i skutkiem tego rozkołowała się w miejsce najwygodniej, bo i jadła i pija zastała aż za wiele, druga przybyła znacznie później, jadła miała znacznie mniej, a więc nie pozwolił podpułkownik Brzeziński, obserwując skutki alkoholu na pierwszą kolumnę, karać bć dobożem alarm i to w samą porę, bo właśnie i właśnie patrol alarm i obywatel jadący z Gniezna, przynosił zgodną wiadomość, że Prusacy w znacznej sile nadciągają z Gólczewka na Sokółw i Wrześnię. Teren więc na północ od Wrześni stał się musiał polem bitwy.

W opisie placu boju autor szczegółowo rozważa jego zalety i wady, opisuje pojebowisko i z własnej obserwacji, dlaczego Mirosławski tutaj mógł stoczyć bitwę, nie pod Samą Wrześnią lub za Sokółwem. Nie szczędił też słusznego według nas zarzutu Mirosławskiemu, iż zaprzekł opróżnić Sokółw, które

powinno było stać się dla niego podstawą obrony, a nie celem zdobywania. Wzważając sytuację przed bitwą Sokółwską, uwzględnił podpułkownik Ekkert sytuację: a) nieprzyjacielską, b) własną. I niby w ten było dziwnego, bo tak nakazuje oficerowi kodeks taktyczny, lecz pułkownik Ekkert występuje tutaj jako krytyk wojskowy, bo rozporządza takim rozkazem, ugodnością, że pobity gen. Blumen miał na czas rozkaz wycofać się z miejsca bitwy, rozprawył się pod Sokółwem, nie stanął, dalej, że gen. Hirschfeld, który właśnie pod Sokółwem dostał cieżę, nie tylko liczył na gen. Blumena, lecz także liczył na Brandta, którego jednak nieobecność pod Sokółwem usprawiedliwiała późne doręczenie rozkazu, ale ten generał Hirschfeld nie liczył, że spółka we Wrześni Mirosławskiego, która się nie przetrzymała, wycofała się, nie licząc na swoją brygadę. To wszystko świadczy chlubnie o taktyce Mirosławskiego, że wszelkie ruchy przeprowadzał niespodzianie i cicho i świadczy o podstawy przyznanie społeczeństwa, które ani słowem nie zdradzało obecności powstańców we Wrześni.

Sama bitwa pod Sokółwem jak najdokładniej przeprowadził podpułkownik Ekkert, opisując mapę i 3 odcinki. Z mapką w ręce i temi odcinkami można studiować wszystkie fazy bitwy. Rozpoczynając od ustawienia sił własnych i nieprzyjacielskich, przeprowadza autor nietylko bataliony, ale wiska się do każdej kompanii, do każdego szwadronu, interesuje się losem każdej armaty, opisuje wszystko bardzo dokładnie, że tylko nawiązał do tego, że nie potutaj dodać nie można, obraz bardzo dokładny, prawda, autor ma swe poglądy, może za surowy w ocenie zasług Mirosławskiego pod Sokółwem, może za wiele podpułkownik Brzezińskiemu przynajmniej, może oświaty w bojach pod znakami napoleońskimi weteran pułkownik Brzeziński był dla autora przystępny aktywnego oficera polskiego a Mirosławski najdrobniejszy z powstańców oficerów, który łącząc musiał w tym czasie władzę wojskową z cywilną, który nerwami przeżył,

jest zbyt surowo, choć z rewerencją najwięcej się pod Sokółwem napracował — naniżył, oceniony.

W uwagach o bitwie Sokółwskiej przyznaje autor Mirosławskiemu, że miał przewodził plan, który też uwidacznia się w uszyskowaniu piechoty i kawalerii. Słusznie robi zarzut Mirosławskiemu pułk. Ekkert, że wycofanie strzelców Langego i Kusza z Sokółowa było błędem, bo zdobycie powrotnie Sokółowa kosztowało bardzo wiele. Należy zwrócić się do Sokółowa od samego początku do końca bitwy dążyć większą swobodę manewrowania Mirosławskiemu, niż go lasek brzozy. Oskrzydlenie nieprzyjaciela dalooby się przeprowadzić i na północny wschód, od Sokółowa, gdzie również jest teren nadający się do opanowania nieprzyjaciela. Trzymając Sokółw w rękę, byłby Mirosławski sprawniejszy. Niemniej deklaryacje rany, przalich z za domów i opłotków. Autor uważa walkę na północ od Wrześni za tak ciężki błąd, że winien prowadzić do klęski, a więc mało zasługi Mirosławskiego tylko nadzwyczajne bohaterstwo kosynierów, zapal strzelców daly to „pyrrusowe zwycięstwo” — Mirosławskiemu.

Ostatni ustęp poświęca pułkownik Ekkert taktyce powstańczej Mirosławskiego i organizacji sił zbrojnych powstania. Słusznie skazuje nam autor Mirosławskiego — jako zwolennika wielkiej taktyki napoleońskiej, a nieprzyjaciela partyzantki i tragedię jego, jak musiał, w pewnym momencie skłonić go do bezsilnej na pierś — opuszczając bezbramne ręce chwycić się znużeniem partyzantki. Zgodnie z tym słownym, który uwarunkowuje kosynierstwo gościała się receptą fałszywą, bo już w bitwie pod Sokółwem stosowano szyk luźniejszy. Bitwa Sokółowska była interesująca i dlatego, że z walk powstańczych 1848 r. na terenie Wielkopolski jest pierwszą i ostatnią bitwą zaczepną ze strony polskiej, otoczona w otwartym polu dzięki stosowaniu luźniejszego szyku, a nie sławnego przez niego twardo końcówce poświęca autor użbrojeniu i organizacji powstania.
Dr. Czesław Frankiewicz.

